

نگاهی به ژئوپارک قشم

Photo: Behzad Torkizadeh

تا خوانندگان عزیز با آن آشنایی بیشتری پیدا کنند.

تعریف ژئوپارک

ژئوپارک در لغت به معنای پارک زمین‌شناسی و در معنا عبارت است از منطقه‌ای با وسعت کافی که مرزهای آن مشخص شده و چندین پدیده بارز زمین‌شناسی (میراث زمین‌شناسی) در محدوده آن قرار گرفته باشد. ژئوپارک ممکن است علاوه بر پدیده‌های زمین‌شناسی از آثار تاریخی بوم‌شناسی و میراث فرهنگی و طبیعی دیگر نیز برخوردار باشد. منطقه‌ای که ژئوپارک در آن واقع شده است زیر نظر یونسکو و توسط بالاترین مقام مملکتی اداره می‌شود.

ویژگی‌های ژئوپارک قشم

ژئوپارک قشم با وسعتی بالغ بر ۳۰/۰۰۰ هکتار در غرب جزیره قرار دارد. این ژئوپارک منحصر به فرد، محدوده طولی است که از شرق به روستای طبل - صلخ و از غرب به روستای گوری - کانی و از شمال به ساحل شمالی و از جنوب به ساحل جنوبی منتهی می‌شود.

ژئوپارک قشم دارای ۸ سایت اصلی می‌باشد که عبارتند از:

تنگه چاه کوه - دره ستاه افتاده - تنگه عالی - دره تندیس‌ها - دره شور - نمکدان - دولاب - کور کورا کوه

هم‌چنین این ژئوپارک دارای موزه‌ای می‌باشد که حیات وحش منطقه و عکس‌هایی از پدیده‌های زمین‌شناسی ژئوپارک را به نمایش می‌گذارد. ژئوپارک قشم اولین و تنها ژئوپارک خاورمیانه است، که در سال ۲۰۰۶ به ثبت شبکه جهانی ژئوپارک‌ها رسید.

در حال حاضر تنها ۱۷ کشور جهان ژئوپارک ثبت شده دارند، که ایران هم با داشتن ژئوپارک قشم یکی از ۱۷ کشور جهان محسوب می‌شود. ژئوپارک قشم به دلیل وجود تنوع پدیده‌های زمین‌شناسی و زیست‌محیطی، موقعیت استراتژیک و هم‌چنین قرار گرفتن در بین سواحل شمالی و جنوبی، به عنوان یکی از بهترین و زیباترین ژئوپارک‌های جهان شناخته شده است.

تاکنون ۵۳ ژئوپارک توسط سازمان یونسکو به ثبت رسیده است که در ۱۷ کشور جهان قرار دارند و در این بین کشور چین با ۱۸ ژئوپارک بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است.

جزیره قشم با وسعت ۱۵۰۰ کیلومترمربع را، می‌توان بزرگترین جزیره واقع در خلیج فارس و دریای عمان دانست. قشم در ۲۲ کیلومتری بندرعباس واقع شده است و مسافران این جزیره معمولاً از همین بندر به مقصد قشم، به حرکت درمی‌آیند. آب‌های کناره این جزیره به دلیل واقع شدن در تنگه هرمز، اغلب متلاطم است و به همین دلیل از قایقران و کشتی‌رانان با تجربه، برای سفر به آن بهره می‌گیرند.

در سال ۱۳۶۹ قشم به عنوان منطقه‌ای آزاد انتخاب شد و به فعالان عرصه اقتصادی معرفی گردید. از آن زمان تاکنون شاهد فعالیت‌های گوناگونی در این جزیره بوده‌ایم. به تازگی نیز این جزیره، از سوی یونسکو به عنوان ژئوپارک معرفی شده است. علت را باید در ویژگی‌های خاص این جزیره از دیدگاه تکامل ژئوتکنیکی منطقه‌ای، خاک‌شناسی، سنگ‌شناسی، فسیل‌شناسی و موارد دیگری چون باستان‌شناسی دانست. به علاوه قشم دارای میراث فرهنگی و طبیعی سرشار از تنوع زیستی است به طوری که برای گیاه و جانورشناسان از جاذبه زیادی بهره‌مند است. با توجه به نکات فوق می‌توان چنین برداشت کرد که این بزرگ‌ترین جزیره واقع شده در تنگه هرمز را می‌توان به عنوان یکی از مراکز مهم، در جهت جذب سرمایه‌ها برای تحرکات گردشگری معرفی شود. زیرا که ظرفیت آن در زمینه‌های جذب گردشگران فرهنگی و زیست‌محیطی بسیار زیاد است.

آقای کوشا رییس کمیته ملی طبیعت گردی سازمان میراث فرهنگی و صنایع دستی گردشگری در رابطه با این موضوع گفت: «ما این کار را در اولویت قرار داده‌ایم و به این منظور دفتر ثبتی در سازمان وجود دارد که منابع و آثار طبیعی، تاریخی و فرهنگی در آن ثبت شده و مورد شناسایی قرار می‌گیرد. ما در این ارتباط سایت‌های مختلفی را شناسایی و پرونده‌هایی را در آن جا ایجاد کرده‌ایم. خوشبختانه سازمان منطقه آزاد قشم طی زحمات زیادی که کشیده است، منطقه‌ای را در غرب جزیره قشم به وسعت ۳۰ هزار هکتار آماده کرده است که شامل ۸ سایت اصلی می‌شود.»

در رابطه با ژئوپارک و ویژگی‌های آن، توانستیم اطلاعاتی تدارک کنیم

جاذبه‌های گردشگری ژئوپارک قشم

فرسایش طبیعی به شکل تندیس‌های تراشیده چشم‌اندازی بسیار زیبا را در منطقه ایجاد کرده است.

۴- کورکورا کوه: این سایت در مجاورت روستای گیاه‌دان قرار دارد البته این سایت خارج از محدوده اصلی ژئوپارک است ولی به دلیل زیبایی منحصر به فردش، به عنوان یکی از سایت‌های اصلی ژئوپارک مورد قبول یونسکو قرار گرفته است.

۵- گنبد نمکی: سایت نمکدان در فاصله ۱۰۰ کیلومتری شهر قشم قرار دارد. در این منطقه به دلیل پدیده دی‌پریسم، گنبد نمکی سربرآورده است. طولانی‌ترین غار نمکی جهان در این گنبد قرار دارد و وجود چشمه‌های نمک و سفیدپوش کردن دره‌ها و زمین‌های اطراف این گنبد زیبایی فراوانی به این سایت بخشیده است.

۱- دره ستاره افتاده: این دره در فاصله ۱۵ کیلومتری شهر قشم و در مجاورت روستای برکه خلف واقع شده است. این سایت به دلیل زیبایی خاص خود و همچنین ساختار ژئومورفولوژی آن مورد توجه و پذیرش یونسکو قرار گرفته است. از زیبایی‌های این دره می‌توان به احجامی مانند ستون‌های سوزنی شکل، دیواره‌های کاملاً عمودی پل‌ها و حفره‌های متعدد و زیبا اشاره کرد.

۲- تنگه چاه کوه: در فاصله ۸۵ کیلومتری شهر قشم و در جنوب غربی، روستای چاهوی شرقی قرار دارد. این تنگه در حقیقت از دو تنگه عمود بر هم تشکیل شده است و به این دلیل که کف این تنگه در زمان بارندگی محل جاری شدن آب است، مردم محلی برای استفاده

۶- جنگل‌های حرا: این جنگل‌ها مهم‌ترین عامل ثبت جهانی ژئوپارک قشم می‌باشند که حدود ۲۰۰ کیلومتر مربع از سطح سواحل جزیره را دربرگرفته‌اند. این پدیده یکی از بزرگترین جنگل‌های دریایی جهان به شمار می‌رود؛ در این سایت پرندگان زیبا و مهاجر و همچنین دلفین‌های جزیره زندگی می‌کنند. این جنگل‌ها از تنوع زیستی بالایی برخوردارند.

۷- چشمه‌های گوگردی: متناسفانه در تمام چشمه‌های موجود در قشم، بهره‌برداری مناسب صورت نگرفته است. اما از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به آب گرم چاهوشرقی که در فاصله ۸۴ کیلومتری قشم داخلی است، نام برد.

از این آب اقدام به حفر چاه در کف آن نموده‌اند که به همین دلیل به آن چاه کوه می‌گویند.

در این تنگه به دلیل فرسایش انحلالی لایه‌های زمین حفره‌ها، درزها و بریدگی‌های بسیار زیبا و خیره‌کننده‌ای به وجود آمده که در نوع خود بی‌نظیر است.

۳- دره تندیس‌ها: این دره در فاصله ۷۵ کیلومتری جنوب غربی روستای طبل قرار دارد و سطح این سایت اغلب از ترک‌های گلی پوشیده شده است. این سایت از لحاظ وسعت نسبت به دره ستاره‌ها وسیع‌تر بوده و تراکم پدیده‌ها در آن جا کمتر است. در این دره به دلیل